

ՏԻՐԱՄՕՐ ՆՆՋՈՒՄԸ(*)

Ամառնային խաղաղ ու աստղազարդ գիշեր մըն էր։ Տիրամայրը, օրուան խոնջէնքը անկողնին տուած, կը մրափէր սգորածիւս իր մահճին վրայ։ Հագնուել տեսիլներու ժամագրովայր Ս. Քաղաքին մէջ, Նախախնամութիւնը կարգադրած էր նորի մը երևումը։ Երկնային պատգամաբերը կիցու անոր սնարին մօտ ու իր սրբակաթ նայուածքը յառեց Տիրամօր նոյնքան սրբակաթ աշխրուան խորր։ Եկած էր աւետելու «Տիրոջ աղախին»ին իր մօտալուտ մեկնումը վիշտերու այս հովիտէն, ինչպէս աւելի քան քառասուն տարիներ առաջ աւետած էր իրեն Քրիստոսի, և Անով՝ մարդկային ցեղի մայրութեան գերազանց պատիւին արժանացած ըլլալու քողցր սրբան չփոթեցուցիչ աւետիսը։

Տիրամայրը, ժպտի դիմաւը անցրեւելով ցաւատանջ իր դէմքին, այս անգամ անչփոթ համակերպութեամբ էր րնդուած երկնային վճիռը իր հանդէպ։ Իր Միածին Որդւոյն հանդիպելու, Անոր վերստին միանալու տենչանքը կ'այրէր իր մայրական գործադուծ սիրտը խաշի ողբերգութենէն ի վեր։ Ոչինչ ունէր աւելի սերտօրէն գինքը կապող մեր աշխարհին։ Աւելի ճիշդ, անկէ բաժնուելէն

(*) Հաստատած՝ հեղինակին Ս. Կոյսի կեանքին պանդան հանգրուաններէն խոսող և Տիրամայրը խորագրուած անտիպ գործէն։

հաքն իսկ պիտի չարունակէր ըլլալ մօտն ու հեռը իր հօգիի հարազատներուն։

Հրեշտակը մէկ ամսուան պայմանաժամ շնորհած էր Ս. Կոյսին։

Վերնատան լուսամուտէն սողակելով՝ առաւօտեան արեւին գաղջ ճառագայթները իջած էին զգուհու կիսասպիտակ իր մագի հիւսկէնները, երբ Յովհաննէս առաքեալ, սրուն վտառհաւած էր խնամածութիւնը ԳերագոյնցՄօր, ներս կը մտնէր անոր անշուք խուցէն, ըլլալու համար առաջին ընդունողը հրեշտակին բերած անսպասելի ու արտուժ աւետիսին։

Տիրամայրը չէր հասած դեռ ծերութեան տարիքին։ Ու Յովհաննէս, միւս առաքեալներուն նման, մեր սիրելիներուն հոգեւոր և մարմնաւոր ներկայութիւններուն միջև խափր չգնելու սրբանեալ վիճակին։

Իր վրդովանքը ծածկելու տկնայտանի իր ճիգին մէջ Յովհաննէս տեսնր ունեցաւ յիշելու Տիրոջ Պետրոսին ուղղած յանդիմանութիւնը, երբ այս վերջինը կը փորձէր միամտօրէն գէժ կենալ Նախախնամութեան վճիռին, մեր Տէրը Գաղղութայի ողբերգութեան առաջնորդող։ Ու խուսափեցաւ որ եւ արտայայտութենէ՝ գինքը նմանօրինակ կացութեան մօտնող։

«Օրհնեալ ըլլայ Տիրոջ կամքը», հաղիւ կը ցան մրմնջել իր շրթները, ու անմիջապէս դուրս նետուեցաւ իր պաշտօնակիցներուն հաղորդելու համար նոր օրուան բերած նոր լուրը։

Քիչ հաք, երբ արեւը, ցրելէ հաք իր գէժքը մշուշատելու եկած ամպի ծուէն-

մտածողները լու կ'ընեն հթէ՝ մտաբերեն թէ Ս. Գիրքը համայնագիտական մեթոտով պատրաստուած գիրք մը չէ, որպէս զի կարենայինք ըսել, թէ «քանի որ այս ինչ բառը կամ այնինչ տեսութիւնը համայնագիտարանին մէջ չկայ, ուրիշն Ակադեմիան զայն չէ վաւերացուցած, և ուստի գտնականօրէն ընդունելի չէ»։ Նայը չէ անշուշտ Ս. Գրքի պարագային, քանի որ Քրիստոսի վարդապետութեան

սգին է որ կը փնտռենք և վեր կ'առնենք, և Քրիստոսի լոյսով կ'առաջնորդուինք։ Ասանցմէ է, օրինակ, սրբոց բարեխօսութիւնը։ Վարդապետութեան զաղափարը կայ Աստուածաշունչի մէջ, բայց ոչ՝ Ակադեմիական յստակ ճճով արձանագրուած։ Ընդ այն է որ պիտի ուսումնասիրենք այս գիրքով, որովհետև սրբոց բարեխօսութիւնը մեր եկեղեցւոյ վարդապետութեան մէջ շատ կարեւոր տեղ կը գրաւէ։

ՎԱՋԷ Ծ. ՎՐԴ. ԻԳՆԱՏԻՈՍԵԱՆ

ները, յաղթականօրէն բարձրացած էր հորիզոնի պարտին, ներս կը խռժէին Թովմաս ու Փիլիպպոս, մտառոյզ ու ներամփոփ, իրենց հասարակաց մօր «վիշտը» տաքելու մարդկային տկարութիւնէն առաջնորդուած, պարզելով այդ կերպ մահուան հանդէպ հասարակ մարդոց տկար կեցուածքն ու սխալ հասկացողութիւնը:

«Մեծ վարդապետէն ետք, դժուար ալ այսքան տպածամ պիտի բաժնուես մեզմէ ու որք ձգես մեզ», ինքնիրմէն ելած պոռթկաց Փիլիպպոս, մինչ արտօսելի կայականներ կը լծանային խորը իր կապտագոյն աչքներուն:

«Ես կ'երթամ իմ և ձեր Արարչին մօտ: Զեղմէ իմ բաժանման վիշտը հակակշռող ու անդրանցնող երանութիւն մը ողորդած է ողջ էութիւնս: Բաժանում մը պիտի չըլլայ սակայն իմ մեկնումը: Ինչպէս աստուածային իմ Որդին, նոյնպէս ալ ես ձեզի հետ պիտի ըլլամ «մինչև ի կատարած աշխարհի»: Ու հօգորդոյն բարեխօսը Անոր գահին դիմաց: Զեր բոլոր բարի խնդրանքները մատուցէք ինծի ու ես իմ Միածինին պիտի ներկայացնեմ զանոնք, որ իր կարգին պիտի չմերժէ զանոնք, ինչպէս չէր մերժած որեւէ մէկը իմ խնդրանքներէն, սկսեալ կանայի հարսանիքի հրաշքէն»:

Անկէ յետոյ, Տիրամայրը, իբրեւ իր «հուսկ բանք»ը կամ վերջին կտակը, իր Միածինին աշակերտներուն ըսաւ. — «Գիտեմ թէ հասած եմ կեանքի մը վախճանին ու կեցած ուրիշ կեանքի մը սեմին: Հանգոյցին երկու կեանքերու՝ որոնք շարունակութիւնն ու լրացուցիչն են իրար: Ընդ ինչպէս որ մինչև հիմա հեռու և անհաղորդ չէի եղած անդիտի կեանքին, ասկէ ետք ալ հեռու և անհաղորդ պիտի չըլլամ աստուոր կիսնքէն: Մահը կամուրջ մըն է զոյգ կեանքերը իրար ազուցող:

«Աստուծոյ պարգևած մէկ ու նոյն հոգին է որ, ժամանակի և միջոցի տարածութիւնները ճեղքելով, կ'անցնի մէկ կեանքէն միւսը, փոխելով միայն իր դրսեւորութիւնը, զինք պարածածկող պատմութեանը: Աստուծոյ հետ ու մօտ ապրող հոգիները չունին վախը մահին ինչպէս կսկիծը բաժանումին: Անոնք Աստուծոյ

նման տէրն են նաեւ մահուան, յաղթանակը տարած ըլլալով անոր վրայ: Նաեւ ներկայ են ամէնուրեք, ըլլալով կայծերը, մասնիկները՝ Տիեզերքը լեցնող Մեծ Հոգիին:

«Իմ Միածին Որդին ձեզ դարձուց «լուսոյ որդիներ»: Կը մաղթեմ որ այդ լոյսը տեւարար առաջնորդէ ձեզ մինչև իր յաւիտենական գահը: Ու ձեզ հետ, այդ լոյսէն մազիւրուած, բերէք անհամեմատօրէն մեծ թիւ մը լոյսը ընդունած ու ձեզի նման «լուսոյ որդիներ» դարձած մարդոց, աշխարհի չորս ծագերէն:

«Գծաբան են բոլոր անսնք՝ որոնք չեն ուզեր մտածել մահուան մասին, ճիշդ այնպէս՝ ինչպէս զծաբան են տեւարար անոր մասին մտածող ու անկէ սարսափող տարածները: Երբ մեր հոգին բացուած է Աստուծոյ լոյսին ու լեցուած անով՝ շատ դիւրաւ կրնանք մահուան խաւարը վառել մեր մօտէն ու մօքէն»:

Տիրամայրը աւարտած էր իր խօսքը: Անխմանալի գոհունակութեամբ մը փակած էր իր հաշիւը այս աշխարհին հետ: Անհուն ցնծութիւն մը կար իր էութեան ինչպէս երկնքին խորը, ուր մաքրափայլ հրեշտակներ խանդաղդին պատրաստութեան մէջ էին արժանաւարպէս իրենց մէջ ընդունելու «երկնաւոր Արքայուն»:

Օգոստոսի անգարը ու խորհրդաւոր գիշեր մըն էր: Տիրամայրը վերջին անգամ իր շուրջը խմբեց իր հոգևոր որդիները: Տաղարուած էր զրեթէ նոյն զգացումներով՝ որոնցմով լեցուած էր իր Միածին Որդին խաչելութեան նախօրեակին: Հակառակ երեւութապէս հանգարտ իր դիմագծին, խռով էր իր հոգին: Մարդկային տկարութիւնն էր որ իր տուրքը կը պահանջէր իրմէ: Բաժանումները արտաւժ ինչ մը ունին միշտ, նոյն իսկ երբ կը դիմեն լաւէն զէպի լաւագոյնը: Կրկին անգամ առաքեալները «որք» ձգելու մարդկայնօրէն ըմբռնելի տրամառիթ իր զգացումին քովն ի վեր տակաւ կը շինուէր իր Միածինին ներկայութեան ըլլալու քաղցր մտածումը:

Այդ մտածումներուն մէջ խորատոյգ՝ Տիրամայրը անցած էր այդ գիշեր մէկ կեանքէն միւսը:

ԳԵՈՐԳ Ս. ԸԻՆԻՎԻԶԵԱՆ